

חימום המאכלים מעש"ק - השהייה

- השהייה – היינו הנחת התבשילים מעש"ק ע"ג מקור חום, לצורך השבת.
- חכמים גזרו שיש אופנים שאסור להשהות, גזירה שמא יבוא לחתות בגחלים – היינו שמא יעשה פעולות לזירוז הבישול [רנג,א].
- כתבו פוסקי זמננו שחשש זה קיים אף בתנורים וגז שבימנו, החשש הוא שיגביר את האש ע"י הגדלת הלהבה וכדו'.
- במצבים אלו כדי להשהות ע"ג כירה, וה"ה לתנורים שבימנו, יש לגרוף את הגחלים או לקטום אותם היינו לפזר עליהם עפר. ובטעם הדבר ב' עניינים א. גילוי דעת שאיננו מעוניין בזירוז הבישול [רנג,א], ב. היכר שלא יבוא לחתות [רנג, כו]

חימום המאכלים מעש"ק - השהייה

◦ האיסור להשהות ללא גו"ק רק מאכלים שאין מבושלים חצי בישולם [רנג, ט],

◦ יש מי שפסק לכתחילה כל שלא הגיע למצטמק ורע יש להשהות ע"ג גו"ק. אך לא נראה שכ"ה דעת אדה"ז.

◦ כמו כן מן הראוי שלא להניח אף ע"ג גו"ק כל שלא נתבשל כל צרכו [אף שאין בזה איסור מן הדין]

חימום המאכלים מעש"ק - השהייה

- גז - יש לכסות את כל האש, אך אם נראית האש מתוך הכיסוי מחמת חורים קטנים אין חשש.
- כיסוי פח על האש הוי כגו"ק, כיסוי זה צריך להיות כיסוי שאין רגילים לבשל עליו, ומעיקר הדין אי"צ שיכסה את הכפתורים אך נכון לכסות גם אותם.
- מן הראוי שכיסוי זה יהיה בעל עובי מסויים, כך שתהיה לו ממשות וימעיט את החום. ולכן הרוצה להשתמש בנייר כסף יש לכפלו מספר פעמים. כמו"כ ניתן להשתמש בתבנית חד פעמית וכדו'.
- כיסוי הכפתורים לבדם בודאי אינו מועיל, אך הסרת הכפתורים או נעילתם יש מי שמתיר.

חימום המאכלים מעש"ק - השהייה

- פלטה חשמלית הנה כגרוף וקטום, כיון שאין אפשרות להגדיל את רמת החום.
- תנור ודומיו אפילו עם כפתור של מצב שבת – אינו גו"ק.
- הרוצה להשהות בתוך תנור יש להקפיד שיהיה מבושל לפחות חצי בישולו, או לכסות את חלל התנור. נח' הפוסקים האם צריך לכסות את כל ד' הדפנות או רק את תחתית התנור
- יש להזהר שלא לגרום לתרמוסטט להפעיל את החימום: א. למצב שבת, ב. פתיחת התנור רק כאשר החימום דולק [באם ניתן לזהות זאת].

חימום המאכלים מעש"ק - השהייה

- מיחם חשמלי אינו גו"ק אף אם מותקן בו כפתור שבת,
- לכן אין להשהות בו מים לכתחילה אא"כ הם רותחים או עכ"פ ראויים לשתיית חמין.
- די שפק מהו חצי בישולו.
- באם לא מותקן מצב שבת, אין להשתמש במיחם אא"כ זה שעת הדחק.
- יש סוגי מיחמים שונים...
- צינורית מבחוץ –

חימום המאכלים מעש"ק - השהייה

◦ פוסק אדה"ז כי - טוב להחמיר שלא להניח קדירה צוננת ע"פ הפלטה אא"כ תוכל לרתוח לפני השקיעה [רנג, כב],

◦ נהגו העולם להקל בזה ויש ללמד ע"ז זכות מכמה טעמים –

◦ [א. י"א שאין האיסור במעביר מגז לפלטה חשמלית אלא דווקא במושיב ע"ג הבלעך שע"ג הגז, ב. י"א שכל שיכול להתחמם אפי' שלא על הפלטה אלא בגז מבעוד יום מהני. ג. דעת המשנ"ב שכל האיסור לא נאמר אלא לעניין שצריך להיות גו"ק. ד. בהלכות שהייה והטמנה בקצרה שבסו"ס רנט לא הביא חומרה זו.]

◦ מי שהשהה ע"ג פלטה / בלעך כדבעי ונכתה הפלטה/האש, אחר כניסת השבת, יכול להעביר את קדירה למקום אחר בתנאי א. שהתבשיל מבושל כל צרכו. ב. באם יש בו דבר לח – צריך להיות עדיין חם במקצת. ג. לאחר שהסיר את הקדירה מהפלטה / בלעך, נתקיימו תנאי החזרה שיתבארו בהמשך בע"ה.

חימום המאכלים מעש"ק - השהייה

◦ פוסק אדה"ז כי - טוב להחמיר שלא להניח קדירה צוננת ע"פ הפלטה אא"כ תוכל לרתוח לפני השקיעה [רנג,כב],

◦ נהגו העולם להקל בזה ויש ללמד ע"ז זכות מכמה טעמים -

◦ [א. י"א שאין האיסור במעביר מגז לפלטה חשמלית אלא דווקא במושיב ע"ג הבלעך שע"ג הגז, ב. י"א שכל שיכול להתחמם אפי' שלא על הפלטה אלא בגז מבעוד יום מהני. ג. דעת המשנ"ב שכל האיסור לא נאמר אלא לעניין שצריך להיות גו"ק. ד. בהלכות שהייה והטמנה בקצרה שבסו"ס רנט לא הביא חומרה זו.]

חימום המאכלים מעש"ק - השהייה

◦ הפסקת חשמל.

◦ נרונים -

◦ קראק פאט -

◦ השהה בצורה האסורה אפי' בשוגג או ששכח - אסור בין לו בין לאחרים עד מוצש"ק בכדי שיעשו.

הטמנה – כיסוי המאכלים

- הטמנה מבעוד יום – במוסיף 'הבל' – חום, גזירה שמא יטמין ברמץ.
- הטמנה בשבת – אפי' באינו מוסיף 'הבל' – חום, שמא יבוא לחמם בשבת.
- בהטמנה לא מחלקים בין דבר שכבר מבושל כל צרכו לה משעדיין לא.
- הטמנה – היינו דבר הדבוק לדפנות הכלי, כלי רחב שאין דפנותיו נוגעים בצדי הקדרה אי"ז הטמנה.
- כיסוי לצורך שמירת המאכל כדי שלא יתכלך / יתפזר, שאיננו לצורך שמירת חום – אי"ז הטמנה.

הטמנה מבעוד – כיסוי המאכלים מעש"ק

- הטמנה מבעוד יום – במוסיף 'הבל' – חום, גזירה שמא יטמין ברמץ.
- כאשר ה'קדרה' מונחת על גבי מקור חום, הטמנתה הרי זה הטמנה בדבר המוסיף הבל האסורה [רנז, י].
- לכן אין לכסות את הסירים וכיו"ב שעל הפלטה, שבתנור או שעל המיחם, או את המיחם עצמו, אא"כ זה באופן שאיננו מוגדר כהטמנה.
- גם סיר שעל גבי סיר שעל הפלטה – אסור לטמון את העליון]
- בביה"ש דינו כעש"ק
- אחרי צה"כ/קבלת שבת דינו כש"ק

הטמנה מבעוד – כיסוי המאכלים מעש"ק

- הטמנה במקצת – מנהגנו להקל בהטמנה במקצת [ודעת השו"ע להחמיר בזה]
- הגדרת הטמנה במצקת המותרת מעש"ק - במהד"ב נראה שאדה"ז פוסק שכיסוי הדפנות לבדם הרי"ז הטמנה גמורה, אף כשלמעלה זה גלוי.
- אך לכסות רק מלמעלה מותר, ויש מי שחושש בזה.
- באם גולש מעט למטה – יש מקום להקל
- תבניות בתוך תנור- אינם כטמונות בתנור.
- קראק פאט

הטמנה מבעוד – כיסוי המאכלים מעש"ק

◦ עבר והטמין – באם המאכל מצטמק ויפה לו, או שהי' צונן ונתחמם מחמת ההטמנה – אסור להינות ממנו עד מוצש"ק [ויש מי שמקל בזה]. [פשטות אדה"ז רנז, א להחמיר וכ"פ הקצה"ש, אך הרב פרקש ס"ל שמה שמביא שם הדעה המקילא זה גם לעניין זה]

◦ באם עבר והטמין אופן שלדעת הרבה פוסקים הרי זה הטמנה במקצת, אף שהוא מחמיר בזה, אין לאסור בדיעבד

הטמנה מבעוד – מאכלים בתוך סירים

- אסור להטמין מבעוד יום מיני עיסה בקדרה קטנה תוך גדולה [קו"א רנח].
- מותר להטמין קישק"ע וכיו"ב העטופים בנייר אפיה בתוך צולנט כיון שאי"ז טמון שם אלא שם הם מתבשלים.
- מאכלים העטופים בנייר כסף או שקית בישול, כשהם מבודדים לגמרי מן שאר המאכלים, נח' הפוסקים
- באם יש נקבים נקבים המערבים את הכל זה מותר לכו"ע.
- להניח בורקס וכיו"ב כשהוא עטוף בנייר כסף על גבי הפלטה וכו' – יש מי שחושש שזה כטומן, אך רבים סבורים שבאם המטרה שהמאכל לא יתפזר או לא ילכלך אין זה בגדר הטמנה ולכן מותר לכסות רק באופן הנצרך כדי שלא ילכלך וכו' לא יותר, אך היש המקלים לגמרי ודנים זה כדין סיר

הטמנה בשבת – כיסוי המאכלים בשבת

- הטמנה בשבת – אפי' באינו מוסיף 'הבל' – חום, שמא יבוא לחמם בשבת.
- כל מה שהיה מגולה בעת כניסת השבת אסור לטומנו בשבת.
- אך אם היה טמון כבר מותר להוסיף, ואף כשעומד על גבי מקור חום. בתנאי שהוא מבושל כל צרכו.
- ולכן הנוטל את הכיסוי מעל הקדרות של הפלטה וכיו"ב רשאי להחזירו. רק אם הם כבר מבושלים כל צרכם.
- בכלי שני מותר להטמין [ואף מותר להעביר לכלי ב' ולהחזיר לכלי הראשון] – באינו מוסיף הבל.

הטמנה בשבת – כיסוי המאכלים בשבת

- הטמנה בטרמוס –
- בקבוק חם
- נתקרר בכלי הראשון -
- מי שנכבת הפלטה ורוצה לטמון את הכלי שיהי' חם לסעודה הדבר אסור, [אא"כ זה הטמנה במקצת המותרת], אך רשאי להעביר לכלי שני ואותו להטמין. או להכניס לתוך סיר רחב ...
- מותר לטמון צונן.
- בתנאי שלא מוסיף בו חום

הטמנה בשבת – כיסוי המאכלים בשבת

◦ הטמנה במקצת בשבת – יש לאסור לכסות החלק העליון אף כשהוא לבדו, אך מותר לכסות את הדפנות לבדן [הפוך מהטמנה מבעוד יום].

החזרה בשבת – הנחת מאכלים ע"ג מקור חום

○ אין ליתן בשבת על גבי האש קדרה אא"כ נתקיימו התנאים דלקמן:

○ 1. אין איסור בישול –

○ 2. היה כבר על ה'אש', בשבת עצמה.

○ 3. כשנטלו היה בדעתו להחזירו –

○ 4. עודה בידו

○ 5. [לא הניחו על גבי קרקע]

○ 6. גרו"ק. –

○ 7. לא פינה לכלי אחר

○ 8. התבשיל עדיין חם קצת.

החזרה בשבת – הנחת מאכלים ע"ג מקור חום

- טעם הצורך לכל הנ"ל, הוא מפני שבהנחת המאכל על גבי מקור האש יש חשש של 'נראה כמבשל בשבת' – אך כשמתקיימים תנאי ההחזרה, אי"ז כמושיב מחדש אלא כמחזיר.
- כשמותר להחזיר מותר להחזיר גם לכירה אחרת.
- מותר להזיז על גבי הפלטה/בלעך בתנאי שמבושל כ"צ.
- אין להניח 'קדרה' שהיתה על גבי קדרה ישירות על גבי הפלטה.
- - עצות להיתר [עצת הגרשז"א שיטלה מעש"ק מעל האש, או להניח כלי..]

החזרה בשבת – הנחת מאכלים ע"ג מקור חום

- בכל מקרה אסור להחזיר לתוך התנור, שכל ההיתר הוא רק על גבי התנור [מנח"י ח"ג כח שש"כ פ"א יז]. ויש המקלים בזה שבאם נתקיימו התנאים מותר אף לתוך התנור [שבה"ל ח"ג מח אג"מ ח"ד עד בישול, כו]
- כל התנאים הנ"ל הם רק כאשר בא להחזיר על גבי מקור החום, אך באם בא להניח על יד מקור החום, במקום שהיד סולדת בו - אי"צ לכל התנאים הנ"ל אלא רק: 1. שלא יהיה איסור בישול 2. שמקור החום גרו"ק (מיחם לרוב הפוסקים איננו גרו"ק)
- כאשר מניח במקום שאין היד סולדת בו אי"צ לתנאים הנ"ל.

החזרה בשבת – הנחת מאכלים ע"ג מקור חום

- להניח על גבי קדרה שעל גבי האש – מותר באם אין איסור בישול [וגרו"ק].
- להניח על גבי קדירה ריקנית שעל גבי האש [הגרו"ק] – נראה שדינא כקדרה.
[בתוך תנור נראה שאין את ההיתר הנ"ל]
- פלטה – יש מי שסבר שאין בא כלל את האיסור של חזרה כיון שאין מבשלים עלי', אך מעיקרא לא סומכים על זה.
- על גבי בלעך שלא כנגד האש – אם חם שם חום שהיד סולדת אין להחזיר לשם

החזרה בשבת – ביאור התנאים

- 1. אין איסור בישול –
- - היינו מאכל יבש שנתבשל כל צרכו, או לח שנתבשל כל צרכו ועודנו חם.
- טשולנט שיש בו עצמות רכות
- 2. היה כבר על ה'אש', בשבת עצמה.
- - אף שיש מי שמקל שבזה אי"צ תנאי החזרה לא קיי"ל כך
- 3. כשנטלו היה בדעתו להחזירו –
- - צריך שבעת שנוטלו מן ה'אש' יתכוון בפרוש שרוצה להחזירו.
- - באם הקדרה נשמטה מעצמה, מותר להחזירה [הפסקת חשמל]
- - באם מי שאיננו בעלי הקדרה נטלה, הרי זה כאילו נפלה מעצמה
- - מי שנטל בטעות קדרה לא נכונה, הרי זה כנפלה [ויש המחמיר].

החזרה בשבת – ביאור התנאים

4. עודה בידו

- היינו שעדיין מחזיק בקדרה
- יכול להסתייע ולהניחה על עוד משהו כשעיקר התמיכה היא מידו
- באם מניחה לגמרי על גבי שלחן [שיש] ומחזיקה בידו, ראוי להחמיר.

5. [לא הניחו על גבי קרקע]

- יש מי שמקל שדווקא אין להניח על גבי קרקע אך על גבי ספסל מותר
- ולענין פלטה ניתן לסמוך על דעות אלו במקום הצורך

6. גרו"ק. –

- ולכן סיר בישול איטי שיש בו כו"כ מצבים, אסור להחזיר לתוכו.
- מיחם אין להוסיף לתוכו מים ממקור חום אחר

החזרה בשבת – ביאור התנאים

◦ 7. לא פינה לכלי אחר

◦ - יש מי שמתיר באם, מעביר לכלי האחר מתוך מטרה להעביר ממנו לקדרה שעל האש.

◦ - לכן אין אפשרות להעביר מן הסיר הגדול לסיר קטן, ואותו להשאיר על האש.

◦ -כף מצקת

◦ 8. התבשיל עדיין חם קצת.

◦ - אפי' שאיננו היד סולדת בו.